

Asia: Lausuntopyyntö maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnoksesta koskien haahkan metsästyksen rajoittamista (VN/10795/2025)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Asetusluonnoksessa haahkan metsästysrajoituksen jatkamista esitetään 31.12.2027 asti.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Haahkan taantuminen on viime vuosikymmeninä jatkunut voimakkaana. Haahka on Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnissa arvioidaan Suomessa luonnonvaraisina elävien lajien häviämiskäytännön Suomessa, soveltaen kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) luokitusta ja kriteereitä (Hyvärinen ym. 2019). Lajien suojelutoimien harkinta on tapauskohtaista, sillä uhanalaisuuden syytä on lukuisia.

Riistaeläinten kannankehitykset tunnetaan Suomessa poikkeuksellisen hyvin laadukkaiden seuranta-aineistojen ansiosta. Vapaaehtoisten lintuharrastajien saaristolintuseurannassa tuottamien aineistojen avulla tämä koskee myös haahkaa. IUCN:n uhanalaisuusarvioinnissa sovelletaan kolmen sukupolven aikana tapahtunutta prosentuaalista muutosta, ja uhanalaiseksi laji luokitellaan, mikäli kanta on vähentynyt yli 30 % tänä aikana. Haahkaa on myös Suomessa tutkittu poikkeuksellisen laajasti ja asetusluonnoksen perusteluissa tätä tutkimustietoa on käytetty kattavasti.

Kuten asetusluonnoksen muistiossa on mainittu, haahkan negatiiviseen kannankehitykseen on vaikuttanut voimakkaasti lisääntynyt poikas- ja naaraskuolleisuus predaation kautta (mm. merikotka, minkki ja supikoira). Lajien kantojen vahvistaminen on riistanhoidon keskeisiä tavoitteita, ja vähenevien riistaeläinten populaatioita voi vahvistaa toimenpiteillä, jotka parantavat poikastuottoa ja/tai vähentävät kuolevuutta. Lisääntymismenestyksen kohentamiseen kuuluvat elinympäristöjen laadun parantaminen ja mm. vieraslajipienpetojen poistaminen. Kuolevuuden vähentämisen merkittävä keino on metsästyksen määräaikainen kieltäminen tai rajoittaminen.

Haahkapopulaatio on hyvin koirasvoittoinen. Haahkan koiraisiin kohdistuvaa metsästystä Itämeren piirissä toteutetaan nykyisin vain Suomessa ja Tanskassa. Suomessa haahkakoiraiden vuosittainen verotus on ollut sangen vähäinen metsästyskaudella (1.–15.6.). Koiraiden metsästyksen aiheuttamalla lisäkuolleisuudella on tuskin olennaista negatiivista vaikutusta kannan kehitykseen nykytilanteessa.

Asetusluonnoksessa on erikseen rajoitettu metsästysalue koskemaan uloimpia saariston osia, jotta metsästys tapahtuisi pääsääntöisesti haahkan tärkeimpien pesimäalueiden ulkopuolella. Haahkakoiraiden metsästystä saa

19.5.2025

1607/00 04 05/2025

asetusluonnoksessa toteuttaa lisäksi vain luodoilla, joilla ei ole haahkanaaraita poikasineen, eikä etelänkiisla-, ruokki- tai riskiläyhdydiskuntaa. Edellä mainitut tarkennukset ovat tärkeitä vähentämään haahkakoiraiden metsästyksen aiheuttamaa häiriötä muulle pesivälle lajistolle. Metsästyksen toteutuminen asetuksella säädettyyn tapaan on kuitenkin osin tulkinannvaraista ja käytännössä asetuksen rajoitusten noudattaminen voi olla hankalaa. Saariston uloimmilla luodoilla on myös muita, asetuksessa mainitsemattomia pesimälajeja, joiden pesinnöille metsästys voi aiheuttaa häiriötä (esimerkiksi muut sorsat, kahlaajat ja loppilinnut).

Luonnonvarakeskus toteaa, että haahkan voimakas taantuminen (ja uhanalaisen lajin statuksen saaminen) on vahva ja pätevä indikaatio sille, että vaikuttavia toimenpiteitä tarvitaan. Asetus metsästysrajoitusten jatkamisesta haahkalle on välttämätön toimenpide näin voimakkaasti taantuvalle lajille. Tarvittavien populaatiobiologisten tietojen saaminen vaatii seurantojen ylläpitoa ja myös populaatiotutkimusta. Useilla vesilinnuilla kuten haahkalla metsästyksen säätely tehdään parhaiten kansainvälisellä tasolla (AEWA).

Luonnonvarakeskus katsoo, että haahkan metsästystä tulee säännellä kannan tilan vahvistamiseksi muiden tukevien toimenpiteiden ohella. Sääntelyn tulisi olla joustava ja dynaaminen prosessi, jossa lajin uhanalaisuutta tarkasteltaisiin määräajoin, ja jossa lajin tilan huononeminen tai paraneminen johtaisi tarvittaviin rajoituksiin tai rajoitusten purkuun.

3 Lausunnon tiivistelmä

Yhteenvedon Luonnonvarakeskus toteaa, että haahkan metsästysrajoitusten jatkaminen asetuksella on välttämätöntä ja perusteltua. Uhanalaisten lajien metsästystä tulee kuitenkin lähtökohtaisesti tarkastella kriittisesti samoin kuin pesimäaikaan tapahtuvaa metsästystä, joka aiheuttaa mahdollisesti häiriötä muulle luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetulle pesimälinnustolle. Uhanalaisuutta tulisi tarkastella nykyistä tiheämmällä aikavälillä ja metsästysrajoitusten asettamiselle ja purkamiselle olisi luotava selkeät kriteerit ja toimintatavat.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 19.05.2025 klo 10:11:21.

Lausunnon valmistelija(t):

Markus Piha

Andreas Lindén, Tuomas Seimola

Liitteet:

Tiedoksi: